

ISTRAŽIVANJE UKLJUČENOSTI
GRAĐANA U CIVILNE INICIJATIVE
KROZ VOLONTERSKI RAD
U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI

Stručna voditeljica:

Prof.dr.sc. Jasminka Ledić

Rijeka, 2001.

UVOD: 2001, MEĐUNARODNA GODINA VOLONTERA

Ujedinjeni narodi proglasili su 2001. godinu Međunarodnom godinom volontera (MGV). Hrvatska je potpisnica rezolucije kojom se donosi ova odluka. MGV usmjerena je *prepoznavanju, olakšavanju, umrežavanju i promociji* rada volontera, s posebnim naglaskom na aktivnosti na lokalnoj razini, te aktivnostima usmjerenima mladima. Na 16. svjetskoj konferenciji IAVE (The International Association for Volunteer Effort) usvojena je *Univerzalna deklaracija o volontiranju* i predstavljena *Globalna agenda* za osnaživanje volontiranja u kojoj se posebno ističu aktivnosti koje svaki sektor može i treba učiniti u promociji volontiranja.

VOLONTIRANJE I ZAŠTO GA «MJERITI»: PRIMJERI I ISKUSTVA IZ INOZEMSTVA

Volontiranje se može definirati kao aktivnost koja se poduzima po slobodnoj volji, korisna je drugima i osobi koja se njome bavi, a nije prvenstveno motivirana financijskim postignućem. S obzirom na to da je poznato da volontiranje utječe na stabilnost društva i stvara društveni kapital, istraživanja uključenosti stanovnika u volonterske aktivnosti važan su izvor informacija vladi, medijima i organizacijama civilnoga društva. Primjeri Velike Britanije, Mađarske i Sjedinjenih Američkih Država koji se navode pokazuju tendencije u volontiranju u tim zemljama i ukazuju na moguća rješenja u promociji volontiranja. Za Hrvatsku za sada nema podataka koji se mogu usporediti s prikazanim istraživanjima.

ISTRAŽIVANJE O VOLONTIRANJU: ZAŠTO, ŠTO, KAKO, TKO

Hrvatska ozbiljno zaostaje u istraživanjima civilnog sektora, a posebno u istraživanju doprinosa volonterskoga rada koji je jedan od kamena temeljaca razvoja civilnog društva. Dugoročni je cilj ovoga istraživanja poboljšati status volontera u zajednici i motivirati veći broj ljudi na volontiranje, a kratkoročni istražiti volontiranje u Primirsko-goranskoj županiji. Za potrebe istraživanja konstruiran je *Upitnik o volontiranju*, u čijoj je primjeni na uzorku od 1550 ispitanika sudjelovalo 30 volontera. Način na koji je instrument konstruiran kao i način na koji su prikupljeni podaci služio je i neposrednoj promociji volontiranja. U istraživanju je sudjelovalo 1550 ispitanika, stanovnika Primorsko-goranske županije. Karakteristike uzorka pokazuju da se radi o uzorku u kojemu je naglasak na ispitanicima mlađe dobi, višeg stupnja školovanja od prosjeka, najčešće zadovoljavajućeg samo-procijenjenog materijalnog stanja, relativno visokog postotka članstva u udrugama i visokog postotka ispitanika ženskog spola. Ova specifična obilježja uzorka treba imati u vidu pri interpretaciji podataka i donošenju zaključaka.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA O VOLONTIRANJU

Rezultati istraživanja pokazuju da ispitanici imaju načelno pozitivan osobni stav prema volontiranju, uz važnu napomenu da su stavovi mlađih ispitanika negativniji. Usprkos načelno pozitivnom stavu prema volontiranju, analiza volonterskih aktivnosti u 2000. godini pokazuje da se volontira rijetko. Razlozi slabom volontiranju vide se najviše u tome što se volonterski rad ne cijeni dovoljno, društvena klima za volontiranje je nepovoljna, a ekonomska situacija teška. Ipak, oni koji volontiraju imaju uglavnom pozitivna iskustva. Mjere za unapređivanje volontiranja trebaju se odnositi kako na unapređenje organizacije volontiranja, tako i na promjenu društvene klime.

Prije pokušaja sistematiziranja rezultata istraživanja u zaključke valja se prisjetiti da su ciljevi istraživanja:

DUGOROČNO:

poboljšati status volontera u zajednici i motivirati veći broj ljudi na volontiranje.

KRATKOROČNO:

istražiti volontiranje u Primorsko-goranskoj županiji.

Kratkoročni cilj istraživanja uključivao je sljedeće zadatke:

1. ispitati (opće) stavove o volontiranju;
2. ispitati stavove o problemima volontiranja u Hrvatskoj;
3. ispitati sudjelovanje u volonterskim aktivnostima;
4. na temelju dobivenih rezultata predložiti mjere unapređivanja rada volontera, s posebnim naglaskom na motiviranje stanovništva za volontiranje.

STAVOVI O VOLONTIRANJU

Za ispitivanje stavova o volontiranju ispitanicima je bilo ponuđeno 11 tvrdnji za koje su trebali odrediti stupanj slaganja na skali od 1 do 5. Rezultati ukazuju da su **stavovi ispitanika prema volontiranju generalno pozitivno orijentirani**, što pokazuju aritmetičke sredine odgovora svih ispitanika. Daljom analizom željeli smo ustanoviti utjecaj nezavisnih varijabli istraživanja (dob, spol, mjesto boravka, stručna sprema, radni status, materijalno stanje, članstvo u udrugama) na stavove o volontiranju.

Analiza s aspekta dobi pokazala je da **starija populacija ima pozitivnije stavove prema volontiranju od mlađe**¹. Mlađi su, primjerice, manje uvjereni da se osobno zadovoljstvo može postići angažiranjem u volonterskim aktivnostima, skeptičniji su prema kvaliteti volonterskog rada, dok su stariji značajno uvjereniji od mlađih u to da volontiranje može pomoći u rješavanju problema lokalne zajednice i osobnih problema, da je volontiranje dobar način za provođenje slobodnog vremena, te da je volontiranju potrebno dati više pozornosti.

Spol se u ovom istraživanju pokazao manje utjecajnom varijablom za stavove o volontiranju, a rezultati pokazuju **snažniji utjecaj mjesta boravka** ispitanika kao nezavisne varijable. Može se zaključiti da otočko stanovništvo ima negativniji stav prema volontiranju od ostalih skupina stanovnika.

Obrazovanje se pokazalo značajnom varijablom: **ispitanici s višim stupnjem obrazovanja imaju pozitivniji stav prema volontiranju i volonterima**. Utjecajna varijabla je i radni status ispitanika, gdje se pokazuju **pozitivniji stavovi umirovljenika, i to posebno s obzirom na srednjoškolce** (niže procjene tvrdnji, tj. negativniji stavovi)

---

¹ Negativniji stav mladih prema volontiranju pronađen je i u istraživanjima britanskog Institute for Volunteering Research.

Materijalno stanje nema značajnijeg utjecaja na stavove o volontiranju, dok se članstvo u udrugama pokazuje značajnom varijablom: Očekivano, **članovi udruga imaju pozitivniji stav prema volontiranju.**

Analiza nezavisnih varijabli omogućuje pretpostaviti da će u donošenju mjera za unapređivanje volontiranja **posebnu pažnju trebati posvetiti mladima.** Naime, iz rezultata istraživanja očito je da mladi (promatrano kroz varijable dob, stručnu spremu i radni status) imaju značajno negativniji stav prema volontiranju od starijeg stanovništva. Britanska iskustva su slična, a da se upravo mladima treba posvetiti pažnja ukazuje i Deklaracija UN.

Posebno valja promisliti o konzekvencijama koje otvaraju rezultati iz kojih proizlazi da otočko stanovništvo ima značajno negativniji stav prema volontiranju od ostalih skupina stanovništva. Ovaj nalaz priziva potrebu da se istraživanja o volontiranju – želi li se ono doista unaprijediti – provedu na području cijele Hrvatske, budući da je s razlogom moguće pretpostaviti da bi se rezultati među različitim regijama u Hrvatskoj mogli značajno razlikovati.

STAVOVI O PROBLEMIMA VOLONTIRANJA U HRVATSKOJ

Za utvrđivanje stavova o razlozima zbog kojih se u Hrvatskoj razmjerno malo volontira ispitanicima je bilo ponuđeno 19 tvrdnji koje su trebali obraditi na isti način (skalom od 1 do 5). U dodatnoj, dvadesetoj čestici, ispitanicima je bio ponuđen prostor za upisivanje vlastitoga mišljenja.

Najveće je slaganje ($AS=3,96$) postignuto s tvrdnjom da je **najvažniji razlog razmjerno slabom volontiranju u Hrvatskoj taj da se *Volonterski rad kod nas ne cijeni dovoljno*** (57,2% ispitanika slaže se s ovom tvrdnjom, a čak 23,7% ispitanika izrazito se slaže s ovom tvrdnjom). Ovaj će nalaz dovesti u sumnju čvrstinu i pouzdanost razmjerno pozitivnog općeg stava prema volontiranju izraženog u prethodnoj analizi. Tvrdnja da se ***U školama volontiranju ne pridaje dovoljno pažnje, pa djeca i mladi nemaju gdje***

naučiti o volontiranju, rangirana je na drugo mjesto kao razlog razmjerno slabog voloniranja u Hrvatskoj, a **treća je po važnosti za ispitanike tvrdnja da se Volontiranju ne pridaje dovoljno pažnje kroz medije**. Komentari ispitanika (19,94% ispitanika dalo je komentar) o problemima volontiranja u Hrvatskoj ukazuju na postojanje dvije osnovne grupe razloga koji prema mišljenju ispitanika **negativno utječu na volontiranje: Okolnosti u društvu i Problemi volontiranja**. Opća (ekonomska) situacija u Hrvatskoj koja utječe na osobne prilike ispitanika i kriza vrijednosti od ispitanika je percipirana kao razlog razmjerno slabog volontiranja, kao i problemi bliže vezani uz volontiranje (informiranje, motivacija, nezainteresiranost, negativan stav, itd.). Analiza komentara potvrđuje pretpostavku da je **načelno afirmativan stav prema volontiranju zatopljen općim društvenim prilikama** koje – po mišljenju ispitanika - negativno utječu na volontiranje i – čini se – ipak postojećim **negativnim stereotipom o volonterskom radu**.

Analiza utjecaja nezavisnih varijabli na stavove o volontiranju u Hrvatskoj pokazuje da se najutjecajnijom varijablom pokazuje stručna sprema: **više obrazovani ispitanici** u pravilu ponuđene tvrdnje procjenjuju značajno više, čime **izražavaju veću kritičnost prema prilikama u društvu od niže obrazovanih** ispitanika. Članovi udruga značajno su uvjereniji u mogućnosti osobnog razvoja kroz volontiranje i potrebu za pridavanjem više pažnje volontiranju od nečlanova. Ovo ukazuje na (očekivanu) **pozitivniju orijentaciju članova udruga prema volontiranju**. Analiza rezultata ostalih nezavisnih varijabli ne ukazuje na njihov značajniji i dosljedniji utjecaj, čime se pokazuje da su **ispitanici različitih kategorija međusobno sličnijih stavova kada se radi o procjeni razloga zbog kojih se Hrvatskoj manje volontira, nego kada iznose stavove o volontiranju općenito**.

SUDJELOVANJE U VOLONTERSKIM AKTIVNOSTIMA

Volonterske aktivnosti ispitanika analizirane su s obzirom na vrstu, učestalost, usmjerenost i zadovoljstvo (kvalitetu) volonterskog iskustva.

Rezultati pokazuju da je **u 2000. godini 43,7% sudjelovalo u nekom vidu volonterskih aktivnosti** (za usporedbu, 1997 u Ujedinjenom Kraljevstvu je volontiralo 48% odrasle populacije, a u Mađarskoj je u 1993. godini skoro dvije trećine populacije dobrovoljno pomagalo drugim ljudima ili dobrotvornim organizacijama). **Najviše ispitanika (43%) volontira u aktivnostima udruga**, zbog čega se može pretpostaviti da djelatnost udruga značajno utječe na promociju volonterskog rada. U razmjerno sličnom omjeru (raspon od 27,3% do 21,7%) ispitanici su sudjelovali u pripremi nekog događaja, pomagali radu crkve, dobrovoljno radili za lokalnu zajednicu, školu ili vrtić. Samo 4,9% ispitanika radilo je bez naknade u cilju dobivanja zaposlenja.

Rezultati analize nezavisnih varijabli pokazuju da u pravilu **najviše volontiraju ispitanici od 31 do 60 godina**, da su **žene i ispitanici s osnovnom školom u volontiranju više vezani uz školu i crkvu**, a **muškarci i više obrazovani ispitanici uz političke stranke i udruge**.

Analiza **učestalosti** sudjelovanja u volonterskim aktivnostima pokazuje da od populacije koja volontira, **najčešće (43,7%) volontira tek nekoliko puta u godini**. Dakle, **učestalost volontiranja je vrlo niska**, pa se teško može govoriti o ekonomskoj vrijednosti volonterskog rada u Hrvatskoj. Rezultat o slaboj učestalosti volontiranja stanovništva jedan je od najvažnijih nalaza ovog istraživanja i poziva na poduzimanje ozbiljne akcije.

Analiza nezavisnih varijabli pokazuje da **stariji ispitanici češće sudjeluju u volonterskim aktivnostima od mlađih**, ispitanici iz **Rijeke češće od stanovnika otoka i Gorskog Kotara**, a **obrazovaniji češće od niže obrazovanih**. **Umirovljenici češće volontiraju od srednjoškolaca**, a

članovi udruga od nečlanova. Ovi rezultati još jednom pokazuju da je osobitu pažnju pri unapređivanju volontiranja potrebno posvetiti mlađoj populaciji.

Analiza **usmjerenosti** volonterskih aktivnosti pokazala je da **ispitanici najviše rade za organizaciju čiji rad poznaju (46,4%), ili pomažu osobama koje poznaju (37,7%).** Analizirajući svoje volontersko iskustvo, ispitanici najčešć **iskazuju pozitivan učinak volontiranja na osobu ispitanika:** više od dvije trećine ispitanika dobro se osjeća kad volontira i zadovoljno je rezultatima svog volonterskog rada.

Analiza nezavisnih varijabli pokazuje da **najstariji ispitanici i umirovljenici imaju najbolja volonterska iskustva,** da su **žene i članovi udruga zadovoljniji svojim volonterskim iskustvom od muškaraca i nečlanova,** te da **najbolja volonterska iskustva imaju stanovnici Rijeke.** Dio ispitanika dodatno je komentirao svoje volontersko iskustvo, pri čemu brojniju skupinu (70,51%) čine komentari pozitivnog iskustva, a mnogo je manje (16,7%) iskazanog nezadovoljstva volonterskim iskustvom.

Pretpostavka od koje smo krenuli u istraživanju, da se u Hrvatskoj razmjerno malo volontira te da treba donijeti mjere za njegovo unapređivanje, potvrdila se prethodnim rezultatima. Sumirajući ih ukratko možemo reći:

- + postoji načelno pozitivan osobni stav prema volontiranju
- mladi imaju negativniji stav prema volontiranju od starijih
- volonterski rad se ne cijeni dovoljno, jer je društvena klima za volontiranje nepovoljna, a ekonomska situacija teška
- to je najvažniji razlog zbog kojega se malo volontira
- + oni koji volontiraju imaju uglavnom pozitivna iskustva.

STAVOVI O MJERAMA ZA UNAPREĐIVANJE VOLONTIRANJA

Ispitanicima je bilo predloženo 10 aktivnosti, a trebalo je procijeniti mjeru u kojoj predložene aktivnosti prema mišljenju ispitanika mogu utjecati na unapređivanje volontiranja i motiviranje stanovništva za volontiranje. Ispitanici su sve ponuđene mjere procijenili vrlo visoko (od 3,85 do 4,06 na skali od 1 do 5), a najviše je procijenjeno **pokriivanje troškova i davanje volonterima prednosti pri zapošljavanju**. Ovi su rezultati u skladu s percipiranim problemima ekonomske situacije u Hrvatskoj.

Analiza nezavisnih varijabli još jednom ukazuje na **problem motiviranja mlađe generacije**; mlađi ispitanici, naime, redovito predložene mjere procjenjuju niže od starijih, što znači da slabije vjeruju u njihovu uspješnost. Spol se po prvi puta pokazuje vrlo utjecajnom varijablom: žene daju više procjene od muškaraca, pa se može pretpostaviti da će **žene prije nego muškarci pozitivno reagirati na mjere za unapređivanje volontiranja**. **Otočko stanovništvo postiže izrazito niže rezultate u procjenjivanju efikasnosti predloženih aktivnosti** čime se potvrđuje prethodno uočen skepticizam otočkog stanovništva prema volontiranju. Ispitanici s **višim stupnjem obrazovanja u pravilu pozitivnije odgovaraju na predložene mjere**, što još jednom potvrđuje problem odnosa mladih (srednjoškolaca) prema volontiranju. Ista se situacija ponavlja i kod radnog statusa ispitanika, gdje u pravilu **srednjoškolci postižu značajno niži skor od ostalih kategorija ispitanika** glede efekta predloženih mjera za unapređivanje volontiranja. **Članovi udruga pozitivnije od nečlanova procjenjuju predložene mjere**, pa se može pretpostaviti da će biti skloniji prihvatiti mjere za unapređivanje volontiranja.

Ispitanici su bili pozvani da daju odgovor o tome što bi njih osobno motiviralo za uključivanje u volonterske aktivnosti. Spominju se: **bolja organizacija volontiranja, ponuda interesantnih volonterskih poslova kroz koje bi se**

moglo steći osobno zadovoljstvo, te želja da se pomogne drugima (altruistični motiv).

Iz rezultata se može zaključiti da će za unapređivanje volontiranja biti potrebno pomno planirati aktivnosti i kordinirati utjecaj svih dionika u društvu. Posebna će se pažnja trebati posvetiti mlađoj generaciji, jer rezultati istraživanja upućuju na to da su upravo oni dio populacije koju će biti najteže motivirati.

PREPORUKE: KAKO UNAPRIJEDITI VOLONTIRANJE

Osnovu za promišljanje unapređenja volontiranja mogu činiti temeljni nalazi istraživanja koji ukazuju da postoji načelno pozitivan osobni stav stanovništva prema volontiranju (uz zamjetno negativniji stav mladih), da se volonterski rad ne cijeni dovoljno jer je društvena klima za volontiranje nepovoljna a ekonomska situacija teška, da se volontira malo, ali da volonteri imaju uglavnom pozitivna iskustva. Iz ovoga proizlaze i osnovni ciljevi mjera za unapređenje volontiranja: utjecati na promjenu društvene klime u korist volontiranja, povećati broj volonterskih sati svih kategorija stanovništva njihovim uključivanjem u kvalitetne volonterske programe, te utjecati na veće uključivanje mladih u volonterske aktivnosti. Posebno valja promišljati unapređivanje volontiranja u okruženju (razvijati sustav za opće dobro, poticati volontiranje kroz sustav odgoja i obrazovanja, osnažiti potporu države volontiranju, dati volonterima bolju perspektivu pri zapošljavanju, motivirati nezaposlene za volontiranje), a posebno treba načine unapređivanja volonterskih aktivnosti/programa (uvesti dobre programe volontiranja, unaprijediti informiranje, financijski poticati volontiranje, uvesti preporuke, priznanja i pohvale volonterima, sustavno promicati volonterski rad i unaprijediti rad udruga u promociji volontiranja). Ponuđeni su i opći prijedlozi na unapređivanje volontiranja u skladu s *Globalnom agendom* i razrađeni konkretni prijedlozi za rad udruga na unapređenju volontiranja.

Nije teško zaključiti da rezultati ovoga istraživanja indiciraju da unapređivanje volontiranja neće ni u kom slučaju biti jednostavan posao. Ipak, neki od temeljnih nalaza istraživanja mogu poslužiti kao osnova za promišljanje unapređivanja volontiranja:

POSTOJI NAČELNO POZITIVAN OSOBNI STAV PREMA VOLONTIRANJU

Visoke procjene tvrdnji kojima ispitanici iskazuju svoje stavove o volontiranju ukazuju na to da postoji potencijal koji bi se mogao pokrenuti.

MLADI IMAJU NEGATIVNIJI STAV PREMA VOLONTIRANJU OD STARIJIH

Na žalost, zaključak kojega se ne može previdjeti. Ovome treba posvetiti posebnu pažnju, ne samo zato što Deklaracija UN o volontiranju stavlja naglasak upravo na mlade ljude, već zato što je upravo dob jedan od ključnih faktora koji potiču volontiranje. Poznato je da volontiranje treba posebno njegovati u ranom djetinjstvu i mladenaštvu, jer je mnogo veća vjerojatnost da će volontirati oni odrasli koji su to činili u mladosti. Dakle, radi budućnosti volontiranja prijeko je potrebno aktivnosti usmjeriti prvenstveno mladima. Sigurno je da jedan od **temeljnih ciljeva mjera za unapređivanje volontiranja treba biti rad s mladima.**

VOLONTERSKI RAD SE NE CIJENI DOVOLJNO JER JE DRUŠTVENA KLIMA ZA VOLONTIRANJE NEPOVOLJNA, A EKONOMSKA SITUACIJA TEŠKA

Ovaj zaključak ukazuje na važnost utjecaja okoline i okruženja. Nazire se diskrepancija između osobnog stava (načelno pozitivnog) i okoline za koju se nerijetko smatra da potcjenjuje volontiranje, što priječi eventualni angažman. Ovakva percepcija situacije može biti presudna za mlade koji imaju veću potrebu identificiranja s okolinom. Ekonomska situacija prema mišljenju ispitanika inhibira volontiranje. Na žalost, u vrlo malom broju slučajeva volontiranje se percipira kao put za pronalaženje zaposlenja, „ostajanje“ u struci ili stjecanja znanja i vještina koje mogu pomoći u pronalaženju posla.

Dodatno *image* volontiranju u ovom kontekstu ugrožava i stereotip (koji je nerijetko zasnovan i na realitetu) prema kojemu se niti može niti smije kod volontiranja računati na nadoknadu troškova, a kamoli na simboličko plaćanje za izvršenu uslugu. **Promjena društvene klime prema volontiranju treba biti jedan od ciljeva mjera za unapređivanje volontiranja.**

VOLONTIRA SE MALO

Rezultati pokazuju da se u odnosu na podatke drugih zemalja volontira slabo. činjenica je da se danas u komparativnim istraživanjima volontiranja sve više traže podaci o, primjerice, broju volonterskih sati u udrugama *per capita*, ili ekonomskoj vrijednosti neplaćenog rada, pretpostavljajući da državni uredi za statistiku raspolažu tim podacima². Jasno je da **povećanje broja volonterskih sati treba biti jedan od temeljnih ciljeva mjera za unapređivanje volontiranja**. Sigurno je da će jedan od uvjeta za povećanje participacije u volonterskim aktivnostima biti ponuda **kvalitetnih volonterskih programa**.

VOLONTERI IMAJU UGLAVNOM POZITIVNA ISKUSTVA

Većina volontera (uz iznimke!) nosi pozitivna iskustva iz volonterskog rada. Ovo je veoma važno, jer se pozitivno iskustvo dobro prenosi i na druge ljude.

Dakle, temeljni nalazi istraživanja upućuju da bi osnovni ciljevi mjera za unapređivanje volontiranja mogli biti:

---

² Ovakvi podaci treže se, primjerice, u projektu CIVICUS INDEX.

OSNOVNI CILJEVI MJERA ZA UNAPREĐIVANJE VOLONTIRANJA

- 1. utjecati na promjenu društvene klime u korist volontiranja**
- 2. povećati broj volonterskih sati svih kategorija stanovništva njihovim uključivanjem u kvalitetne volonterske programe**
- 3. utjecati na veće uključivanje mladih u volonterske aktivnosti**

Rezultati istraživanja pokazuju da se mjere za unapređivanje volontiranja mogu podijeliti na mjere koje djeluju prvenstveno u okruženju, i mjere koje se odnose na unapređivanje volonterskih aktivnosti. To su:

MJERE ZA UNAPREĐIVANJE VOLONTIRANJA U OKRUŽENJU

- Razvijati sustav vrijednosti za opće dobro
- Poticati volontiranje kroz sustav odgoja i obrazovanja
- Osnažiti potporu države volontiranju
- Dati volonterima bolju perspektivu pri zapošljavanju
- Motivirati nezaposlene za volontiranje

MJERE ZA UNAPREĐIVANJE VOLONTERSKIH AKTIVNOSTI

- Uvesti dobre programe volontiranja (s naglaskom na obuku i/ili druženje)
- Unaprijediti informiranje o volontiranju
- Financijski poticati volontiranje
- Uvesti preporuke, priznanja i pohvale volonterima
- Sustavno promicati volonterski rad
- Unaprijediti rad udruga u promociji volontiranja

Dobra ponuda kvalitetnih programa volontiranja iznimno je važna. Na kakvu bi se volontersku akciju odazvali naši ispitanici?

KAKAV JE DOBAR VOLONTERSKI PROGRAM?

- dobro medijski promoviran (o njemu postoje lako dostupne informacije);
- pomno organiziran (vodi se računa o svim aspektima organizacije), a osobito o druženju ;
- transparentnog problema koji je razumljiv onima koji se žele uključiti;
- plaćenih troškova (prijevoz, topli obrok) i eventualno minimalne naknade;
- koji će izazvati odaziv (oni koji dođu ne smiju biti usamljeni);
- koja će rezultirati konkretnim, mjerljivim i pozitivnim doprinosom, o čemu će volonteri znati neposredno nakon akcije ili biti informirani na drugi način;
- za sudjelovanje u kojemu volonteri trebaju dobiti potvrdu (certifikat).

Konačno, *Globalna agenda* za osnaživanje volontiranja (vidjeti str.) izvrstan je predložak koji – povezan s rezultatima istraživanja - može dati dobre smjernice za unapređivanje volontiranja. Temeljene na Agendi i rezultatima istraživanja, mjere za unapređivanje volontiranja u Hrvatskoj, sistematizirane prema sektorima mogu se ovako formulirati:

ŠTO ZA UNAPREĐIVANJE VOLONTIRANJA MOGU UČINITI UDRUGE?

- **uključiti vrijednost volontiranja u svoje misije i dokumente;**

(ne samo na formalnoj razini, volontiranje valja uključiti u misije i programe rada udruga, te pomno provjeravati ispunjavaju li se zadani ciljevi glede rada s volonterima)

- **raditi na osnivanju i davanju potpore volonterskim centrima;**

(iako svaka udruga u okviru svoje djelatnosti može stimulirati rad s volonterima, osnivanje volonterskih centara koji bi udrugama i volonterima davali potporu u radu moglo bi značajno doprinjeti unapređivanju volontiranja; posebnu pažnju volonterski centri trebaju pridati mladim volonterima)

- **educirati članove udruge za rad s volonterima;**

(rad s volonterima složen je i treba ga naučiti; rad s volonterima bit će efikasniji za prethodnu edukaciju članova udruge)

- **razviti dobro vođene programe rada s volonterima;**

(programe treba pomno pripremati; neuspjeh se kažnjava – volonteri više neće doći!; osobito je važno kreirati dobre programe za mlade)

- **ponuditi volonterima mogućnost obuke;**

(dobro je omogućiti volonterima stjecanje znanja i vještina koja im mogu koristiti u osobnom razvoju ili pronalaženju posla)

- **osigurati da su uloge, odgovornosti i zadaci volontera jasno opisani i definirani;**

(volonter treba točno znati što se od njega očekuje)

- **razviti dokumentaciju za vođenje postignuća volontera;**

(potrebno je voditi računa o svakom volonteru koji dođe u udruhu, te razviti jednostavnu, ali standardiziranu, potrebama udruge prilagođenu dokumentaciju koja prati njihov rad)

- **dati svakom volonteru neki oblik priznanja, formalni ili neformalni;**

(imati u vidu da volonter može naknadno tražiti potvrdu da je sudjelovao u radu; u tome je i važnost dokumentacije)

- **certificirati volonterski rad;**
- **pronaći utjecajne osobe kao promotore volontiranja;**
- **investirati u promociju volontiranja u medijima, vladi i poslovnom sektoru;**
- **upotrebljavati nove tehnologije za promociju volontiranja; osobito razvijati *websiteove*;**

Mjere za unapređivanje volontiranja koje se odnose na rad udruga (osobito trenerskih udruga koje se bave edukacijom, centara potpore udrugama i volonterskih centara) mogu se dodatno konkretizirati:

ORGANIZACIJA RADIONICA

- radionice na lokalnom nivou o ulozi volonterskog rada u razvoju civilnog društva i same zajednice na lokalnoj razini za profesore osnovnih i srednjim škola, s ciljem da svoja znanja prenose u rad s učenicima;
- radionice iz menadžmenta volontera za nevladine organizacije i institucije;
- radionice za predstavnike medija – kako mediji mogu unaprijediti status volontera u zajednici;
- radionica za poslovni sektor – uloga poslovnog sektora u promoviranju i razvijanju volonterizma u zajednici;
- radionice za građane koji žele biti volonteri – njihova prava, mogućnosti, što znači biti volonter u određenoj organizaciji/instituciji, priprema za rad, uvođenje u posao;
- radionice za vladine službenike i zaposlenike u lokalnoj upravi i samoupravi;

INFORMIRANJE I PROMOVIRANJE VOLONTERIZMA

- organiziranje tribina o volonterizmu – tribine se mogu organizirati i ciljano po školama, fakultetima a i šire, otvorene za ŠIRU javnost
- pokrenuti volonterski web site – volonterski centri u HR i linkovi na organizacije koje traže volontere
- pokretanje glasila o volontiranju – tromjesečnik (liste organizacija koje traže volontere, potencijalni poslovi za volontere, osobna iskustva volontera, događanja bitna za promoviranje volonterizma u zajednici/državi, pravni okvir, iskustva iz drugih regija u HR i iskustva iz inozemstva, itd.)

AKTIVNOSTI CENTARA PODRŠKE UDRUGAMA/VOLONTERSKIH CENTARA

- voditi računa i informirati o pravnom okviru za održavanje volonterskog rada u svim segmentima društva, lobiranje za izmjene u postojećim zakonima u korist promoviranja volonterizma (npr. porezne olakšice za tvrtke koje promoviraju volontiranje, volontiranje koje se ubraja u staž te uzima u obzir pri zapošljavanju, itd.)
- pokretanje i redovito održavanje baze podataka s organizacijama koje primaju volontere i osobama koje traže volonterski posao;
- tiskanje prigodnih letaka o volonterskom radu;
- organiziranje dana volontera;
- sajam organizacija koje uključuju volontere u svoj rad.

Volonterski centri mogli bi preuzeti i funkciju koordiniranja akcija kojima se unapređuje volontiranje.

ŠTO ZA UNAPREĐIVANJE VOLONTIRANJA MOŽE UČINITI VLADIN SEKTOR?

- **kreirati politiku koja potiče volontiranje;**

(u skladu sa svojim poslovima, vlada treba kreirati politiku koja potiče volontiranje u svim aspektima)

- **predložiti sveobuhvatni pravni okvir za podržavanje volontiranja;**

(Ukoliko želi ozbiljno podržavati volontiranje, vlada nužno treba donijeti pravni okvir kojim će se volontiranje podržavati. Ne bi se smjelo događati da u isto vrijeme postoji načelna podrška volontiranju i konkretni potezi protiv volontiranja (primjerice, zabrana volontiranja liječnika). Jedan od temeljnih poteza trebao bi biti usmjeren dobivanju poreskih olakšica poslovnim subjektima koji potiču volontiranje i omogućavanje da se dio prihoda usmjerava unapređivanju volontiranja)

- **otvoriti volonterima pristup državnim službama;**
- **organizirati obuku vladinih službenika (saborskih zastupnika, političara) za rješavanje problema volontiranja;**
- **osnovati ured za koordiniranje volontiranja za vladin sektor;**

(budući da se unapređivanje volontiranja treba promišljati kao sustavna akcija svih sektora, prijeko je potrebno koordinirati njihove akcije; osobito je važno uspostaviti povezanost ministarstava oko problema volontiranja);

- **financirati istraživanja o volontiranju;**

(potrebno je da vlada sufinancira istraživanja o volontiranju i upućuje državne urede na redovito prikupljanje podataka o volonterskom radu)

- **poticati javne institucije, osobito institucije odgoja i obrazovanja, da angažiraju volontere, te podupirati promicanje volontiranja u školama;**

(s obzirom na posebni naglasak što ga u unapređivanju volontiranja treba dati mladima, osobito je važno podupirati promicanje volontiranja u školama)

- **podupirati organizacije mladih;**

(osobito je važno podupirati dobre volonterske programe mladih)

- **osvještivati ljude o mogućnosti rješavanja društvenih problema kroz volonterski rad;**

(ovo je osobito važno za kategoriju nezaposlenih koji kroz volontiranje trebaju imati mogućnosti ostati u tijeku s razvojem struke)

- **uključiti volonterske aktivnosti u kriterij zapošljavanja u državnoj službi**

(volonterski rad može postati jednim od kriterija zapošljavanja u državnoj službi – osoba koja volontira pokazuje da je spremna raditi i za opće dobro, što je pretpostavka rada u državnim službama).

ŠTO ZA UNAPREĐIVANJE VOLONTIRANJA MOŽE UČINITI POSLOVNI SEKTOR?

Uloga poslovnog sektora ostala je, čini se, namarginama ovog istraživanja, što dobrim dijelom ukazuje da je angažman poslovnog sektora u ovom aspektu iznimno slab. Jasno da se bez međusektorske suradnje, zapostavljajući jedan sektor, ne mogu postići dobri rezultati, pa je i poslovni sektor potrebno uključiti u provođenje mjera za unapređivanje volontiranja. Poslovni sektor u našim okolnostima može:

- **osvijesiti stratešku vrijednost volontiranja u postizanju poslovnih ciljeva;**
- **iskazati podršku volontiranju omogućujući volonterima da stječu znanja i vještine kroz aktivnosti poslovnog sektora;**
- **uključiti volontersko iskustvo u kriterije za zapošljavanje;**
- **educirati djelatnike za rad s volonterima;**
- **podupirati volonterske programe;**
- **uspostaviti programe volontiranja za zaposlenike;**
- **prikupljati informacije o volonterskim aktivnostima za koje su zaposlenici zainteresirani;**

- uključiti podatke o volontiranju pri procjeni aktivnosti menadžera;
- pozivati predstavnike organizacija civilnog društva (udruga) da prikažu mogućnosti volontiranja;
- razvijati partnerske odnose s drugim sektorima;

ŠTO ZA UNAPREĐIVANJE VOLONTIRANJA MOGU UČINITI OBRAZOVNE INSTITUCIJE?

Istraživanje je pokazalo da bi uloga obrazovnih institucija u unapređivanju volontiranja trebala biti izuzetno važna. Obrazovne institucije – svih razina – mogu:

- poticati razvoj pozitivnih stavova učenika prema volontiranju;
- razvijati volonterske programe;
- uključivati volontiranje u nastavne programe;
- uključivati se u organizaciji volonterskih akcija u lokalnoj zajednici;
- razvijati akreditacije za rad volontera;
- pomagati u informiranju o volontiranju;
- poticati istraživanja volonterskog rada;

ŠTO ZA UNAPREĐIVANJE VOLONTIRANJA MOGU UČINITI MEDIJI?

Uloga medija, kao u informiranju, tako i u stvaranju pozitivnog ozračja prema volontiranju veoma je važna, a osobito istaknuta od ispitanika u rezultatima istraživanja: Mediji trebaju:

- prepoznati volontiranje kao važan dio društvenog života kojemu treba pridati pažnje;
- predstaviti rad volontera tako da pokazuju njegovu vrijednost i pozitivan utjecaj na društvo;

- pomagati u stvaranju okoline koja ohrabruje ljude na volontiranje;
- obučavati volontere da govore u javnosti i javno predstavljaju svoj rad;
- pomoći traženju volontera.